

УДК 796.062.4
DOI <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2020-2-26>

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КЕРІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ БАСКЕТБОЛУ В ЄВРОПІ

Хіменес Х. Р.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
вул. Костюшка, 11, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-8677-6701
kh.khimenes@gmail.com*

Пітин М. П.

*доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
вул. Костюшка, 11, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-3537-4745
pityn7@gmail.com*

Харченко-Баранецька Л. Л.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри олімпійського та професійного спорту
Херсонський державний університет
вул. Університетська, 27, Херсон, Україна
orcid.org/0000-0001-7018-1853
harchenkobaranetskaya@gmail.com*

Гнатчук Я. І.

*старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницький національний університет
вул. Інститутська, 11, Хмельницький, Україна
orcid.org/0000-0001-9819-5069
hnatchuk_ya@ukr.net*

Степанюк С. І.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання
Херсонський державний університет
вул. Університетська, 27, Херсон, Україна
orcid.org/0000-0002-6035-3575
svitlanastepanuk1@gmail.com*

Ключові слова: FIBA,
ULEB, ресурс, спонсорство,
конкуренція.

Розвиток баскетболу в Європі сьогодні, як і інших популярних видів спорту, зазнає впливу внутрішньоорганізаційних процесів (відбуваються всередині керівних його організацій) і зовнішніх факторів (змін у світовій

економіці та політиці тощо), які не завжди є сприятливими. Водночас спостерігається значуща спонсорська підтримка керівних його організацій з боку різних корпорацій і фірм. Це дозволяє підтримувати економічний потенціал розвитку баскетболу, а отже, і спортивний компонент на належному рівні. Мета – виявити особливості економічної діяльності керівних баскетбольних організацій у Європі. Використовувалися здебільшого матеріали Інтернету й окремих навчально-методичних і наукових праць. Методи досліджень: аналіз та узагальнення даних; теоретична інтерпретація та пояснення; аналіз документальних матеріалів. Європейський баскетбол сьогодні розвивається під егідою двох керівних організацій International Basketball Federation та Union des Ligues Européennes de Basket-Ball. Перша більшою мірою зосереджена на міжнародному спортивному ринку, тобто прагне розповсюдження і популяризації виду спорту, друга зорієнтована на комерційну складову частину і розвиток баскетболу на професійній основі. Водночас між ними спостерігається конкуренція і неузгодженість у формуванні календарів змагань, що провокує значну кількість конфліктних ситуацій. Union des Ligues Européennes de Basket-Ball у фінансовому плані має кращий ресурс і проводить під своєю егідою змагання вищих рангів, тоді як International Basketball Federation певною мірою відстає у цих аспектах. Змагання під її егідою мають нижчий рейтинг, а отже, і нижчу популярність серед талановитих баскетболістів. Економічний потенціал обом організаціям сьогодні допомагають утримувати вартісні контракти зі спонсорськими організаціями. Union des Ligues Européennes de Basket-Ball має активні угоди з Turkish Airlines, Integrated Medical Group, DenizBank, WKT. International Basketball Federation співпрацює у цьому напрямі з Perform, Tencent, Аерофлот, Ganten, Molten та Wilson, Tissot, Wanda Group і TCL. Остання користується і фінансовою підтримкою Міжнародного олімпійського комітету. Підписані контракти здебільшого стосуються проведення окремих змагань, проте ними передбачено співпрацю на мільйони доларів і здебільшого упродовж кількох сезонів. Тому, незважаючи на достатньо складні економічні умови, обидві організації все ж утримують свій економічний потенціал на належному рівні.

ECONOMIC POTENTIAL OF BASKETBALL LEADING ORGANIZATIONS IN EUROPE

Khimenes Kh. R.

PhD,

*Associate Professor at the Department of Theory of Sport and Physical Culture
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskyj
Kostushko str., 11, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8677-6701
kh.khimenes@gmail.com*

Pityn M. P.

*Doctor of Sciences in Physical Education and Sports,
Professor at the Department of Theory of Sport and Physical Culture
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskyj
Kostushko str., 11, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3537-4745
pityn7@gmail.com*

Kharchenko-Baranetska L. L.

PhD,

*Associate Professor at the Department of Olympic and Professional Sport
Kherson State University
Universytetska str., 27, Kherson, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7018-1853
harchenkobaranetskaya@gmail.com*

Hnatchuk Ya. I.

*Senior Lecturer at the Department Theory and Methodic of Physical Education and Sport
Khmelnyskyi National University
Institutska str., 11, Khmelnytskyi, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9819-5069
hnatchuk_ya@ukr.net*

Stepanyuk S. I.

*PhD,
Associate Professor at the Department of Theory and Methodic of Physical Education
Kherson State University
Universytetska str., 27, Kherson, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6035-3575
svitlanastepanuk1@gmail.com*

Key words: *FIBA, ULEB, resource, sponsorship, competition.*

The development of basketball in Europe today, as well as other popular sports, is affected by internal organizational processes (occurring within its leading organizations) and external factors (changes in the world economics and politics, etc.), which are not always conducive. At the same time, there is significant sponsorship of International Basketball Federation (FIBA) and Union des Ligues Européennes de Basket-Ball (ULEB) by various corporations and firms. This allows to maintain the economic potential of basketball development, and therefore – the sport component at the appropriate level. Purpose: to identify the features of economic activity of leading basketball organizations in Europe. There were mostly used materials of the Internet and separate educational, methodical and scientific works. Research methods: data analysis and generalization; theoretical interpretation and explanation; analysis of documentary materials. European basketball is developed under the patronage of two leading organizations – FIBA and ULEB. The first one is focused on the international sports market, namely seeks to disseminate and promote the sport, and the second one is focused on the commercial component and the development of basketball on a professional basis. There is opposition and inconsistency in the formation of competition calendars, which provokes a significant number of conflict situations. ULEB has slightly better financial resources and holds high-level competitions under its patronage, while FIBA to some extent lags behind in these aspects. Competitions under its patronage have a lower rating and therefore lower popularity among talented basketball players. Expensive contracts with sponsoring organizations today help to maintain the economic potential of both organizations. ULEB has active agreements with Turkish Airlines, Integrated Medical Group, DenizBank, WKT. Instead, FIBA works with Perform, Tencent, Aeroflot, Ganten, Molten and Wilson, Tissot, Wanda Group and TCL. In addition, the last one enjoys the financial support of the International Olympic Committee. The signed contracts are mostly for separate competitions, but the cooperation involves millions dollars and in most cases, the contracts are concluded for several seasons in advance. Therefore, despite the rather difficult economic conditions, both organizations still maintain their economic potential at the appropriate level.

Вступ. У сучасному світі відбуваються інтенсивні зміни. Різні суспільні події визначають тенденції, які спричиняють перебудову всередині соціальних процесів і явищ. У цей перелік потра-

пляє і спорт. Зокрема, в останні роки спостерігаються зміни в різних показниках функціонування провідних організацій спорту, відповідно виявлення тих, котрі здатні «вижити» за достатньо

складних соціально-економічних умов, провадячи ефективну внутрішню і зовнішню політику [3].

Будучи одним із найпопулярніших видів спорту в Європі, баскетбол зазнає відчутних впливів. Якщо, до прикладу, американська NBA незначно залежна від економічних змін всередині держави, оскільки знаходиться здебільшого на самозабезпеченні, то європейські організації більшою мірою залежать від вимог, які диктує держава [5; 19].

Сьогодні пандемія COVID-19, що внесла свої корективи у світову економіку останніх двох років, суттєво впливає і на розвиток європейського баскетболу. Змагання, які є основним інструментом прибутків, скасовуються через негативну динаміку розповсюдження захворювання, а отже, і FIBA (International Basketball Federation), і ULEB (Union des Ligues Européennes de Basket-Ball) як керівні організації баскетболу в Європі зазнають збитків. Водночас розвиток європейського баскетболу – це справа не лише останніх двох років. Існуючі баскетбольні організації тривалий час заручалися спонсорською підтримкою великих корпорацій і фірм, яка досі відіграє важливу роль у розвитку виду спорту, адже саме економічне становище керівних спортивних організацій має першочергове значення і для формування якісного рівня спортивної складової частини. Отже, достатньо цікавим та актуальним виявляється визначення ключових аспектів такої співпраці та перспективних можливостей подальшого розвитку баскетболу на теренах Європи.

Мета – виявити особливості сучасної економічної діяльності керівних баскетбольних організацій у Європі.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилося на основі інформації з Інтернет-мережі: офіційних сайтів організацій європейського баскетболу, вітчизняних та іноземних публікацій. Для реалізації сформульованої мети нами використовувалися такі методи досліджень: аналіз та узагальнення даних; теоретична інтерпретація та пояснення; аналіз документальних матеріалів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досі у Європі баскетбол не зміг стати сферою бізнесу, оскільки не приносить значних прибутків. На відміну від США із принципом «аматорський спорт – студентський, професійний спорт – елітна суперліга», у Європі домінує територіально-корпоративний підхід. Тут баскетбольні клуби або є підрозділами великих футбольних клубів, або знаходяться на утриманні компаній, муніципальних структур або ж приватних спонсорів. Про це говорять самі назви провідних європейських клубів. Баскетбольні клуби «Реал Мадрид», «Барселона», «Маккабі», «Панатінаїкос», «Фенербахче» та інші добре знайомі за футбольними клубами, а такі назви, як «Ефес Пілсен», «Емпоріо Армані»,

«Бенеттон» або «Монтеспаскі» відразу асоціюються з відомими брендами спортивного одягу, алкоголю, моди, банків і т. д. Навіть у назву головного клубного турніру «Euroleague» із 2010 р. введено назву головного його спонсора (Turkish Airlines). Упродовж 10 років турнір мав назву «Turkish Airlines Euroleague». З цією компанією контракт був підписаний спершу на п'ять років вартістю у 15 млн євро, а потім продовжений ще до 2020 р. У 2020 р. співпраця між двома організаціями спершу була припинена через складну економічну ситуацію, спричинену обмежувальними заходами у зв'язку з пандемією COVID-19 [7], проте вже в липні цього ж року Turkish Airlines вирішили підписати нову угоду на 5 років (до 2025 р.) [10].

На відміну від північноамериканського, у європейському баскетболі склалася тенденція, яка полягає в тому, що він не може заробити стільки грошей, скільки потрібно на утримання гравців. До прикладу, у сезоні 2014/2015 два флагмана Євроліги – мадридський «Реал» і клуб «Барселона» – зазнали великих збитків. Збитки «Реала» склали 28 млн євро, «Барселони» – 22 млн. Цікавим є факт, що вони були перекриті за рахунок доходів саме футбольних клубів. Загалом у Європі заробітні плати баскетболістів суттєво відрізняються від американських. Станом на сезон 2019/2020 найкращий гравець Євроліги Олексій Швед («Хімкі») отримує 4 млн доларів, на другому місці іспанець Серхіо Юль 3,08 млн доларів і на третьому – Нандо Де Коло який грає за «ЦСКА» – 2,78 млн доларів. Водночас у NBA перша сімка найвисокооплачуваних гравців (Леброн Джеймс (№ 7), Джеймс Харден (№ 6), Джон Уолл (№ 5), Кевін Дюрент (№ 4), Расселл Уестбрук (№ 3), Кріс Пол (№ 2), Стефен Каррі (№ 1)) отримують від 37,4 до 40,2 млн дол. і навіть 50-й гравець цього рейтингу (Віктор Оладіпо) має річну зарплату 21 млн дол. [12].

Кількість глядачів матчів Євроліги та розміри спонсорських договорів ростуть, але повільно. За даними баскетбольного сайту [18], телевізійні контракти Євроліги оцінюються у 16 млн євро, що втричі менше, ніж контракти Кубка європейських націй із регбі. Ситуація ускладнюється тим, що у Європі протистоять один одному континентальна федерація FIBA-Europe (включає 50 національних баскетбольних федерацій) і професійна структура ULEB (включає 15 баскетбольних ліг), створена в 1991 р. з метою проведення елітних турнірів для кращих команд континенту. Під егідою ULEB сьогодні проводиться турнір Євроліги (16 команд) і Кубок Європи з баскетболу (24 команди), і це турніри першого та другого рівнів відповідно. FIBA-Europe проводить так званий Кубок виклику FIBA (Ліга чемпіонів FIBA), який є третім у рейтингу. Отже, команди, котрі мають

найвищий рейтинг у своїх національних чи регіональних іграх, змагаються у Євролізі, команди з нижчим і найнижчим рейтингом – у Кубку Європи та Кубку виклику FIBA [11].

Варто зазначити, що у 2019 р. FIBA запропонувала провідним клубам 30 млн євро за участь у своїй Лізі чемпіонів, але Євроліга перекрила цю пропозицію, запропонувавши клубам 50 млн. Для тих 32 команд, які є нижчими в рейтингу і які все ж вирішили зіграти в Лізі чемпіонів, FIBA надано призовий фонд 4,42 млн євро. Ціни на квитки є доступними для всіх. З метою порівняння також варто відзначити, що у Європі у квитковому бізнесі надають перевагу більше разовим квиткам, ніж абонентам, на відміну від північно-американської моделі, де все навпаки. До прикладу, на Кубку світу FIBA 2019 квиток на класифікаційні ігри коштував 5 євро, а на півфінали та фінали – 10 євро. Зазначені змагання не транслювалися в ефірі та на кабельному телебаченні. Трансляції відбувалися лише на ESPN Plus, де перегляд коштує 5 доларів на місяць або 50 доларів на рік. Ціни на квитки Євроліги дещо дорожчі, їх вартість коливається від 25 до 130 євро.

Сьогодні між керівництвом Євроліги та FIBA існує серйозний конфлікт. З одного боку, конкуренція змушує обидві ліги покращувати свій спортивний продукт, проте одночасно існують вагомі підстави стверджувати, що політика однієї організації руйнує напрацювання іншої, і навпаки. Неузгодженість календарів змагань ULEB і FIBA не дає змоги розраховувати національним збірним на кращих клубних гравців під час важливих ігор. Сьогодні спостерігається високий травматизм серед баскетболістів внаслідок напруженого графіку матчів, а це – серйозна причина зниження видовищності та фінансових втрат першочергово FIBA як менш успішної ліги, проте і ULEB також. Водночас жодна з організацій станом на сезон 2020/2021 на поступки не згодна [17].

Щодо фінансової сторони, то сьогодні ULEB явно у кращому становищі, ніж FIBA. Про це свідчать достатньо вигідні контракти першої. До прикладу, у листопаді 2015 р. керівництво Євроліги уклало угоду про співпрацю на десять років на сотні мільйонів євро з найбільшою у світі компанією зі спортивного та медійного бізнесу IMG [14]. Окрім потужного контракту Євроліги з Turkish Airlines, який нещодавно було продовжено, про що йшлося вище, організація має також підписаний контракт із DenizBank (із 2019 р.), який діятиме упродовж трьох сезонів із можливістю подальшого продовження ще на три. Сума контракту не розголошується, проте йдеться про глобальне партнерство організацій на цей термін у рамках проведення як Євроліги, так і Єврокубку [13]. Ще одним спонсором зазначених баскетболь-

них турнірів став індійський виробник шин WKT. Починаючи з 2020 р. контракт діятиме упродовж трьох сезонів [9]. Цікавим є факт, що нещодавно Євроліга мала підписаний сезонний контракт з оператором азартних ігор Nesine. Упродовж сезону 2018/2019 рр. (а доти – ще 2015/2016) організації співпрацювали на взаємовигідних умовах. У 2020 р. переговори щодо спонсорства велися керівництвом Євроліги із російським гігантом «Газпром» щодо можливої заміни Turkish Airlines як ключового спонсора [4], проте цей договір не був укладеним, оскільки співпраця з останньою все ж була актуалізована на наступні 5 років [10].

Загалом сьогодні телевізійні права Євроліги продані у 199 країн, найбільш цікаві матчі дивляться до 800 тис. людей. Водночас усі фінансові показники не можуть зрівнятися з показниками NBA, тому найкращі європейські гравці все ж мріють потрапити до клубів останньої. Вдається це небагатьом, оскільки NBA більшою мірою орієнтується на баскетболістів США. Водночас під час проведення Кубку світу FIBA 2019 р. до команди Іспанії входили чотири гравці NBA: Марк Гесол («Торонто Репторс»), Хуанчо Ернангумес («Денвер Нагетс»), Віллі Ернангомес («Шарлотта Хорнетс»), Ріккі Рубіо («Фонікс Санс») [1].

Щодо економічної діяльності FIBA, то і їй вдається знаходити спонсорів для своїх матчів. Зокрема, своєрідним кроком вперед у розвитку європейського баскетболу було підписання чотирирічної угоди (2017–2021) між FIBA та провідним спортивним сервісом DAZN. Угода передбачала розвиток баскетболу у Канаді. Тобто спостерігається чітка тенденція виходу європейського баскетболу за межі Європи. Протягом зазначеного часу DAZN зобов'язувався транслювати кожен матч Канади з найкращих змагань національних збірних команд FIBA, включаючи Чемпіонати світу з баскетболу серед жінок FIBA та Чемпіонати світу з баскетболу FIBA. Проте нещодавно FIBA анонсувало стратегічне партнерство з Perform – провідним цифровим спортивним контентом і медіа протягом чотирьох циклів Чемпіонату світу з баскетболу (2017–2033 рр.), де компанія є світовим партнером FIBA щодо розповсюдження та продажу всіх прав, які пов'язані із засобами масової інформації, стосовно національних змагань чоловічих і жіночих команд. Варто зазначити, що DAZN є частиною Perform, а отже, остання має більше можливостей і ресурсів. Нова співпраця повинна розкрити широкі можливості для баскетбольних фанів на різних медійних платформах. Партнерство охоплюватиме більше 5 000 ігор у прямому ефірі, включаючи кваліфікаційні та великі чемпіонати, такі як Кубок світу з баскетболу FIBA та Євробаскет FIBA. Укладена угода передбачає інвестиції у розмірі 50 млн євро протягом перших п'яти років.

Варто зазначити, що FIBA і Perform підписали угоду про стратегічне партнерство на 500 млн євро. Цією угодою було зумовлено створення спільного підприємства між двома організаціями – FIBA Media. Новостворена організація сьогодні займається комерціалізацією національних командних змагань із баскетболу. Perform також задіяний у піднятті рейтингу нового проекту FIBA – Баскетбольній лізі чемпіонів. Загалом ця довгострокова угода є ще одним результатом амбіцій FIBA щодо прискорення зростання потенціалу національних збірних команд із баскетболу, виведення гри на новий рівень у глобальному масштабі та виходу на світові ринки, що розвиваються в Азії, Америці та Африці. Perform зобов'язаний рекламувати міжнародні баскетбольні клуби на своїх провідних порталах, таких як Sporting News, Perform, також збирає та розповсюджує баскетбольну інформацію через свої торгові марки RunningBall та Opta [18].

У 2016 р. була підписана ще одна угода між FIBA та Beijing Enterprises Group Company Limited. Це перша угода про міжнародне партнерство, укладена за новою системою змагань FIBA, яка набувала чинності у 2017 р. та завершилася Кубком світу з баскетболу FIBA 2019, який відбувся у Китаї з рекордною кількістю національних команд. Угода передбачала, що Beijing Enterprises Group надає ексклюзивність у категоріях пива та вина. Його пивний бренд Yanjing Beer є державним у Китаї та був офіційним спонсором Ігор Олімпіади у Пекіні 2008 р. Компанія широко просувала FIBA у всіх змаганнях серед дорослих [17]. Ще одним фінансовим досягненням FIBA у 2016 р. було підписання дев'ятирічної спонсорської угоди з Tencent, яка є провідною світовою цифровою компанією. У межах договору, підписаного на 2017–2025 рр., Tencent матиме статус партнера FIBA на усіх основних змаганнях, які проходять під її егідою, для чоловіків і жінок старшого та юнацького віку, включаючи: Кубок світу з баскетболу FIBA, Континентальні кубки FIBA, Чемпіонати світу FIBA U19 та U17, Чемпіонат світу 2019 р. серед чоловіків [15].

У 2019 р. Аерофлот став партнером FIBA й офіційною авіакомпанією чемпіонату світу з баскетболу. Відповідно до угоди Аерофлот представляв партнерство на церемонії вручення головного трофею Чемпіонату. Права Аерофлоту у 2019 р. на чемпіонаті світу з баскетболу передбачали і присутність бренду преміум-класу у манежах восьми приймаючих міст, де проходили ігри. Логотип авіакомпанії транслювався на усіх офіційних телеканалах FIBA, а кращі моменти змагань були представлені у телепередачі Best Flying Moments [2]. Варто зазначити, що ця співпраця позитивно вплинула на рейтинг Аерофлоту, впізнаваність бренду зросла вдвічі.

Після вдалого проведення Чемпіонату світу у Пекіні 2019 р. компанія Ganten – водний спонсор змагань FIBA – розширила своє глобальне партнерство до 2023 р. Провідний постачальник мінеральної води Азії матиме основні комерційні права й ексклюзивність у категорії води на всіх змаганнях FIBA протягом наступного чотирирічного циклу. Це партнерство включає чоловічі та жіночі кваліфікаційні олімпійські турніри, континентальні кубки FIBA для чоловіків і жінок, молодіжні світові кубки FIBA, а також Чемпіонат світу з баскетболу серед жінок 2022 р. Свої м'ячі для баскетбольних змагань, які проводяться під егідою FIBA, надають компанії Molten і Wilson. Варто зазначити, що Федерації баскетболу України компанія Wilson надає близько 1 000 м'ячів безкоштовно [18].

Швейцарський годинниковий виробник Tissot також співпрацює з FIBA починаючи ще з 2008 р. як глобальний партнер та офіційний хронометрист. Компанія активізує партнерство по всьому світу завдяки вражаючій мережі торгових точок. Компанія є не тільки основним хронометристом FIBA, але і спонсором усіх нагородних заходів FIBA, надаючи спеціальні годинники з емблемою подій для обраних на турніри MVP та All-Star Five [22].

У день закриття Чемпіонату світу з баскетболу 2019 р. всесвітній керівний орган баскетболу і Wanda Group підписали угоду про стратегічне партнерство. Wanda буде продовжувати співпрацювати як глобальний партнер протягом наступних 12 років. Будучи основним партнером, компанія отримає права на світовий маркетинг на наступні три цикли світових кубків, кваліфікацій Кубків світу, Кубків світу з жіночого баскетболу, континентальних кубків FIBA, а також молодіжних світових кубків FIBA. Компанія Wanda також відповідно має вигоду від ексклюзивних маркетингових прав у широкому діапазоні категорій, включаючи розвиток нерухомості, торгові центри, готелі, туристичні агенції, кінотеатри та розважальні парки. Поглиблене партнерство між FIBA та Wanda продовжить сприяти розвитку баскетболу в усьому світі, приносячи більше провідних міжнародних клубних змагань у Китай, а також сприяючи розвиткові баскетболу в Китаї, зокрема через такі програми, як «Маленькі чемпіони». Програма створена FIBA і Wanda, щоб надихнути наступне покоління дітей, надаючи їм унікальну можливість вийти на майданчик Чемпіонату світу FIBA та приєднатися до своїх кумирів перед кожною грою [16]. У 2018 р. FIBA оголосила про підписання угоди про партнерство з TCL, який є у трійці світових телевізійних лідерів і провідним брендом побутової електроніки. Партнерство діяло до грудня 2019 р. і займалося просуванням найбільших баскетбольних змагань у світі на Азійському континенті [21].

Загалом FIBA заручилася підтримкою великої кількості спонсорів, які надають їй фінансову допомогу у різних напрямках. Водночас сьогодні більш успішно продовжує залишатися ULEB. Очевидно, це пов'язано з тим, що FIBA більшою мірою зорієнтована на розвиток баскетболу в Європі й у світі загалом і вкладає велику кількість коштів у проекти, пов'язані з його популяризацією. ULEB, будучи професійною спортивною організацією, зосереджує свої інтереси більшою мірою на отриманні прибутку і відповідно, проведенні лише кількох комерційно вигідних турнірів.

Дещо прикрим є факт, що керівництво FIBA нещодавно звернулося до МОКУ із проханням надати їм фінансову підтримку. Навіть незважаючи на спонсорську допомогу із зазначених вище джерел, FIBA не змогла утримати свої ресурси на необхідному рівні під час обмежувальних заходів внаслідок пандемії COVID-19 і звернулася до МОК із проханням надати їй «пакет допомоги» [20]. Загалом останній виділив близько 150 млн дол. допомоги для МСФ, які зазнали подібних збитків у період пандемії. Нині МОК здійснює перевірку потреб кожної з таких організацій, тому FIBA також очікує на прийняття рішення. У поточному сезоні (2020–2021) FIBA, на жаль, довелося скасувати велику кількість змагань: молодіжні чемпіонати Європи в усіх вікових категоріях, Євробаскет-2020 [8]. Тим часом організація подовжує планувати проведення Чемпіонату світу – 2023. Згідно з її рішеннями він повинен бути проведеним вперше у великій кількості країн, включаючи Японію, Індонезію та Філіппіни. Успіх Чемпіонату світу – 2019 у Китаї спричинив бажання керівництва рухатися ще далі у напрямі розширення географії цих змагань. Водночас ULEB просувається на баскетбольному ринку Європи. Незважаючи на загальносвітову

ситуацію з пандемією, у жовтні 2020 р. розпочалися змагання Євроліги. Після 7-місячної вимушеної перерви кращі клуби Європи повернулися на арену. «Коронавірусна криза» тією чи іншою мірою вплинула на усі команди. Проте склади учасників досить збалансовані тієї якості. Серед команд-учасників складно знайти аутсайдерів. Глядачі можуть розраховувати на доволі жорстку баскетбольну боротьбу та непередбачуваність переможця Євроліги 2020–2021 [6].

Загалом світова економічна криза має вагомий вплив на розвиток спорту і баскетболу зокрема, проте керівні організації, в т. ч. FIBA та ULEB, незважаючи на конфлікт інтересів між собою, продовжують активно розвивати баскетбол у Європі. Постійний пошук нових джерел доходу та спонсорської підтримки з боку розвинутих корпорацій і фірм дає змогу зберігати та навіть розвивати свій економічний потенціал.

Висновки. Європейський баскетбол сьогодні певною мірою потерпає від кризи, спричиненої пандемією COVID-19. Внаслідок скасування великої кількості змагань суттєво знизилася фінансова надходження до його керівних організацій. Водночас як ULEB, так і FIBA активно працюють у напрямку залучення спонсорів для підтримки розвитку баскетболу. Зокрема, перша має активні контракти з такими компаніями, як Turkish Airlines, IMG, DenizBank, WKT. FIBA співпрацює на спонсорських засадах із Perform, Tencent, Аерофлот, Ganten, Molten та Wilson, Tissot, Wanda Group і TCL. Суми зазначених контрактів здебільшого не розголошуються, проте вони дозволяють розвивати європейський баскетбол на достатньо високому рівні. **Перспективи подальших досліджень.** Планується провести порівняльний аналіз економічної діяльності провідних організацій європейського та північноамериканського баскетболу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрефф В. Телевидение и спорт. *Отечественные записки*. 2006. № 6 (32). С. 168–178.
2. Аерофлот – официальная авиакомпания Чемпионата мира по баскетболу 2019 ФИБА. URL: <https://www.aeroflot.ru/xx-ru/news/61401> (дата обращения: 1.12.2019).
3. Богданова Д.Ш. Профессиональный спорт в современном обществе: культурфилософский анализ : дисс. ...канд. филос. наук : 24.00.01. Санкт-Петербург, 2013. 189 с.
4. «Газпром» может сменить Turkish Airlines в качестве титульного спонсора евролиги. URL: <https://bckhimki.com/news/press/2019/july/62313/> (дата обращения: 18.09.2020).
5. Гуськов С.И., Платонов В.Н., Линец М.М., Юшко Б.Н. Профессиональный спорт : учебник. Киев : Олимпийская литература, 2000. 392 с.
6. Евролига выходит на старт! Фавориты – Реал, Барса, Анадолу Эфес и ЦСКА. URL: <https://sport.ua/news/505999-evroliga-vyehodit-na-start-favority-real-barsa-anadolu-efes-i-tsska> (дата обращения: 3.10.2020).
7. Евролига и Turkish Airlines прекратили сотрудничество, турнир ищет нового спонсора. URL: <https://www.championat.com/basketball/news-4051529-evroliga-i-turkish-airlines-prekratili-sotrudnichestvo-turnir-ischet-novogo-sponsora.html> (дата обращения: 14.09.2020).
8. Європейський баскетбол продовжує потерпати через пандемію коронавірусу. URL: <https://d1.dp.ua/news-sport/73781-Yevropejskij-basketbol-prodovzhuye-poterpati-cherez-pandemiyu-koronavirusu.html> (дата обращения: 6.10.2020).

9. Индийский производитель шин BKT стал спонсором Евролиги. URL: <https://ua.tribuna.com/basketball/1089485572-indijskij-proizvoditel-shin-bkt-stal-sponsorom-evroligi.html> (дата обращения: 18.09.2020).
10. Источник: Евролига сохранит титульного спонсора. Sportbox. URL: https://news.sportbox.ru/Vidy_sporta/Basketbol/Evrokubki/Muzhskoj/spbnews_NI1196651_Istochnik_Jevroliga_sohranit_titulnogo_sponsora (дата обращения: 19.09.2020)
11. Рейтинг национальных баскетбольных лиг Европы. Википедия. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Рейтинг_национальных_баскетбольных_лиг_Европы (дата обращения: 2.10.2020).
12. Сколько зарабатывают звезды НБА? Рейтинг зарплат-2019. URL: <https://www.sports.ru/tribuna/blogs/basketblogg/2608842.html> (дата обращения: 8.09.2020).
13. Турецкий банк DenizBank стал спонсором Евролиги. URL: <https://www.sports.ru/basketball/1078755658.html> (дата обращения: 18.09.2020).
14. Euroleague Basketball A-Licence Clubs and IMG Agree On 10-Year Joint Venture. URL: <https://www.euroleaguebasketball.net/euroleague-basketball/news/i/6gt4utknkf9h8ryq/euroleague-basketball-a-licence-clubs-and-img-agree-on-10-year-joint-venture> (дата обращения: 21.09.2020).
15. FIBA and Tencent strengthen long-term partnership with global sponsorship agreement. URL: <http://www.fiba.basketball/news/fiba-and-tencent-strengthen-long-term-partnership-with-global-sponsorship-agreement> (дата обращения: 8.10.2020).
16. FIBA and Wanda Group signs landmark strategic partnership agreement. URL: <http://www.fiba.basketball/news/fiba-and-wanda-group-signs-landmark-strategic-partnership-agreement> (дата обращения: 10.10.2020).
17. FIBA strikes up first new partnership deal for 2018-2019 with Beijing Enterprises Company Limited. URL: <http://www.fiba.basketball/news/pr-n%C2%B079-fiba-strikes-up-first-new-partnership-deal-for-2016-2019-with-beijing-enterprises-group-company-limited> (дата обращения: 8.10.2020).
18. FIBA.basketball. URL: <http://www.fiba.basketball/> (дата обращения: 14.09.2020).
19. John G. Historical Dictionary of Basketball. *Scarecrow Press*, 2010. P. 6–7.
20. Sports Business : FIBA knocks on IOC doors for financial support. URL: <https://www.insidesport.co/sports-business-fiba-knocks-on-ioc-doors-for-financial-support/> (дата обращения: 22.09.2020).
21. TCL Announces Global Partnership with FIBA. URL: <https://www.tcl.com/id/en/news/news11.html> (дата обращения: 10.10.2020).
22. Tissot. URL: <http://www.fiba.basketball/partnership/tissot> (дата обращения: 10.10.2020).

REFERENCES

1. Andreff V. (2006). Televidenie i sport [Television and sport]. *Otechestvennye zapiski*. 6 (32). P. 168–178.
2. Aeroflot – ofitsialnaya aviakompaniya Chempionata mira po basketbolu 2019 FIBA [Aeroflot is the official airline of the World Basketball Championship 2019 FIBA]. URL: <https://www.aeroflot.ru/xx-ru/news/61401>
3. Bogdanova, D.Sh. (2013). Professionalnyy sport v sovremennom obshchestve: kulturfilosofskiy analiz [Professional sports in modern society: a cultural and philosophical analysis]. (Doktorskaya dissertatsiya). Sankt-Peterburgskyy natsionalnyy unyversytet.
4. “Gazprom” mozhет sменit Turkish Airlines v kachestve titulnogo sponsora Evroligi [Gazprom may change Turkish Airlines as title sponsor of Euroleague]. URL: <https://bckhimki.com/news/press/2019/july/62313/>
5. Guskov, S.Y., Platonov, V.N., Lynets, M.M., Yushko, B.N. (2000). Professionalnyy sport : uchebник dlya studentov [Professional sports: a textbook for students]. Olimpiyskaya literatura.
6. Evroliga vykhodit na start! Favority – Real, Barsa, Anadolu Efes i TsSKA [Euroleague goes to the start! The favorites are Real, Barça, Anadolu Efes and CSKA.]. URL: <https://sport.ua/news/505999-evroliga-vykhodit-na-start-favority-real-barsa-anadolu-efes-i-tsska>
7. Evroliga y Turkish Airlines prekratili sotrudnichestvo, turnir ishchet novogo sponsora [Euroleague and Turkish Airlines terminate cooperation, tournament is looking for a new sponsor]. URL: <https://www.championat.com/basketball/news-4051529-evroliga-i-turkish-airlines-prekratili-sotrudnichestvo-turnir-ishchet-novogo-sponsora.html>
8. Yevropeyskyy basketbol prodovzhuye poterpaty cherez pandemiyu koronavirusu [European basketball continues to suffer through coronavirus pandemic]. URL: <https://d1.dp.ua/news-sport/73781-Yevropejskij-basketbol-prodovzhuye-poterpati-cherez-pandemiyu-koronavirusu.html>
9. Indijskiy proizvoditel shin BKT stal sponsorom Evroligi [Indian tire manufacturer WKT has become a sponsor of the Euroleague.]. URL: <https://ua.tribuna.com/basketball/1089485572-indijskij-proizvoditel-shin-bkt-stal-sponsorom-evroligi.html>

10. Istochnik: Evroliga sokhranit titulnogo sponsora. Sportbox [Source: Euroleague will retain title sponsor]. URL: https://news.sportbox.ru/Vidy_sporta/Basketbol/Evrokubki/Muzhskoj/spbnews_NI1196651_Istochnik_Jevroliga_sokhranit_titulnogo_sponsora
11. Reyting natsionalnykh basketbolnykh lig Evropy. Vikipediya [Rating of national basketball leagues in Europe]. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Reyting_natsionalnykh_basketbolnykh_lig_Evropy
12. Skolko zarabatyvayut zvezdy NBA? Reyting zarplat-2019 [How many earn NBA star? 2019 salary ranking]. URL: <https://www.sports.ru/tribuna/blogs/basketblogg/2608842.html>
13. Turetskiy bank DenizBank stal sponsorom Evroligi [Turkish bank DenizBank has become a sponsor of the Euroleague]. URL: <https://www.sports.ru/basketball/1078755658.html>
14. Euroleague Basketball A-Licence Clubs and IMG Agree On 10-Year Joint Venture. URL: <https://www.euroleaguebasketball.net/euroleague-basketball/news/i/6gt4utknkf9h8ryq/euroleague-basketball-a-licence-clubs-and-img-agree-on-10-year-joint-venture>
15. FIBA and Tencent strengthen long-term partnership with global sponsorship agreement. URL: <http://www.fiba.basketball/news/fiba-and-tencent-strengthen-long-term-partnership-with-global-sponsorship-agreement>
16. FIBA and Wanda Group signs landmark strategic partnership agreement. URL: <http://www.fiba.basketball/news/fiba-and-wanda-group-signs-landmark-strategic-partnership-agreement>
17. FIBA strikes up first new partnership deal for 2018-2019 with Beijing Enterprises Company Limited. URL: <http://www.fiba.basketball/news/pr-n%C2%B079-fiba-strikes-up-first-new-partnership-deal-for-2016-2019-with-beijing-enterprises-group-company-limited>
18. FIBA.basketball. URL:<http://www.fiba.basketball/>
19. John, G. (2010). Historical Dictionary of Basketball. *Scarecrow Press*. P. 6–7.
20. Sports Business : FIBA knocks on IOC doors for financial support. URL: <https://www.insidesport.co/sports-business-fiba-knocks-on-ioc-doors-for-financial-support/>
21. TCL Announces Global Partnership with FIBA. URL: <https://www.tcl.com/id/en/news/news11.html>
22. Tissot. URL: <http://www.fiba.basketball/partnership/tissot/>